

Počátky filosofování

Ve filosofii nelze hledat nějaké „původní“, „originální“ údaje či jakákoli jiná „data“, která by představovala jakési nezpochybnitelné počátky a základy všeho dalšího filosofování (jak to chtěl na kontinentě např. Descartes nebo v jiné tradici empiristé aj.). Do filosofie je třeba nějak uvádět, ale je to v řádné formě možné teprve na určitém stupni duševního vývoje dítěte resp. spíše mladého člověka. Každý pokus o takový propedeutický přístup se pak nutně setkává s nějakými již nekontrolovaně zaujatými myšlenkovými přístupy, které jsou jen částečně (povrchně) vědomé a které je proto zapotřebí „přitáhnout“ blíže do centra pozornosti a podrobit přezkoumání. Výsledkem takového přezkoumání je pak nutně nejen větší a hlubší uvědomění myšleného a nějak předpokládaného, ale také a především vyloučení některých myšlenek, které z nějakých důvodů při takovém prověřování neobstojí. Někdy je možno při takovém postupu zůstat jen při argumentaci, jindy lze doporučovat tu a tam odkazovat též na příklady z dějin filosofování. Základním návykem každého, kdo má být uváděn do filosofického způsobu uvažování, je akceptace toho, že přezkoumávat je třeba vše bez výjimky, ať už jde o informace přicházející od jiných lidí, nebo o dosud nekontrolované myšlenky vlastní. Určitě platí obecně zásada, že je třeba přezkoumávat vše; tradiční „omnia est dubitandum“ není vyjádřeno nejšťastněji, protože pochybování samo není dost aktivní a účinné, neboť není neseno úsilím o poznání pravého stavu věcí (vlastně pravdy). Praktickým důsledkem uvedeného přístupu (a zásad) je jistá relativizace významu toho, odkud a čím má uvádění do filosofie a vůbec vlastní filosofování začínat. Filosofování může začínat odkudkoli, může se začít zabývat čímkoli – záleží spíš na tom, co se jeví jako dobrá či lepší příležitost. Obecně pak lze říci, že je třeba vždy počítat s tím, že na počátku není a nemůže být nic jistého a pevného, nýbrž že je vždy třeba počítat s tím, že cesta k právě je složitá, protože spočívá v odhalování a překonávání četných omylů a chyb, jimž se nikdo bez kritického přezkoumávání nevyhne (a vyhnout nemůže).

(Písek, 140305-1.)